

Byrr GRYNHÔAD eglur o'r

GREFYDD GRISTIANOGOL

Ynghyd a gair o

GYNGOR ag ADDYSG

Mewn perthynas I'r

Christian Religion
K

SCHISMATICIAID

Sy'n ymneillduo oddiwrth

EGLWYS LOEGR.

Argraphwyd yn NULUN
MDCCXLVII.

ns

TO THE EDITOR OF THE

TO THE EDITOR OF THE

Robert Prichard Esq. in
Birmingham - 11th March 1841
Dear Sir
I have the pleasure to inform you
that the enclosed is the

Yours faithfully
John William

Robert Prichard Esq. in
Birmingham - 11th March 1841
Dear Sir
I have the pleasure to inform you
that the enclosed is the
Yours faithfully
John William

Byrr GRYNHÔAD eglur o'r

GREFYDD GRISTIANOGOL

Ynghyd a gair o GYNGOR ag ADDYSG mewn perthynas J'r SCHISMATICIAID sy'n ymneillduo oddiwrth EGLWYS LOEGR.

Y mae'r Apostol bendigedig St. Paul yn gofod allan sylwedd yr hyn oll fydd angenrheidiol i iechydwriaeth dyn, yn yr ychydig eiriau amlwg fydd yn canlyn,

" Ymddangosodd gras Duw, yr hon fy'n dwyn
 " iechydwriaeth i bob dyn, gan ein dyscu i wadu annu-
 " wioledeb a chwantau bydol, a byw yn sobr ag yn gy-
 " fiawn ag yn dduwiol yn y byd fydd yr awron ; gan
 " ddisgwyl am y gobaith gwynfydedig, ag ymddango-
 " siad gogoniant y Duw mawr, a'n Jachawdwr Jesu
 " Grift : Yr hwn ai rhoddes ei hun trosom, i'n prynnu
 " ni oddiwrth bob anwiredd ag i'n puro ni iddo ei hun,
 " yn bobl briodol, awyddus i weithredoedd da, Titus 2.
 " 11, 12, 13, 14.

Felly cynhwyfir y cwbl o'r Grefydd Griftianogol yn grynno yn yr ychydig byngciau hyn,

" Credu holl byngciau ffydd Grift, Marc 16. 16, ag
 " yn bennaf credu yn un Duw yr *Drindod*, y Tad a'r
 " Mab a'r Yspryd Glân ; ymha enw y gorchymmynodd
 " Crist ein bedyddio ni oll wrth ein corphori iw lan
 " Eglwys ef, Matt. 28. 19.

“ Caru Duw uwchlaw pob dim mewn nef a daear
 “ Matt. 22. 37, a phrofi a dangos ein cariad iddo trwy
 “ ei wafanaethu ef a’n galluoedd a’n talentau oll, ag
 “ ymfodloni iw ewyllys bendigedig ymhob peth Matt.
 “ 26. 39, ag ymgais a’i nawdd a’i ffafr-ef yn anad pob
 “ dim 2 Cor. 12. 9. Ps. 73. 25, a dibaid-gadw ei holl
 “ orchymmynion ef Joan 14. 15 : Joan 6,— a hynni o
 “ ddifri’ calon, heb ein cynwys ein hunain mewn unrhyw
 “ bechod gwirfodd, na mawr na bychan, nag mewn
 “ meddwl gair na gweithred, -nag o esceulusdra (Matt.
 “ 25. 30 ; ag 22. 12.) nag o wneuthuriad, ar achos
 “ na than escus yn y byd, 1 Joan 3. 6, 8, 9.

• “ Dangos ein cariad diragrith a’n hewyllys dâ tuag at
 “ holl ddynol Ryw, Matt. 22. 39, yn gyfeillion,
 “ estoniaid, ie ag yn elynion, Matt. 5. 44 ; a hynny
 “ hyd eithaf ein gallu ag ymhob modd y bo cyfleu
 “ gennym Gal. 6. 10. Hebr. 13. 16. yn ênwedig mewn
 “ perthynas iw heneidau a’u hiechydwrïaeth, Hebr. 3.
 “ 13. Jago 5. 20 ; a byw yn ddiddig ag yn heddychlon a
 “ phawb Rhuf. 12. 18. ag mewn gofyingedig ufuddod i’n
 “ Goruchafiaid a’n Blaeniaid mewn gwlad ag Eglwys,
 “ Titus 3. 1. Hebr. 13. 17. Rhuf. 13. 7. Bod o honom
 “ yn ymd’rawus a diwyd mewn galwedigaeth gyfreithlon,
 “ Ephes. 4. 28. 1 Tim. 5. 8. yn gywir, yn eirwir ag
 “ yn onest, yn sobr, cymhedrol, diwair ag amyneddgar
 “ yn holl yrfa ein bywyd, Tit. 2. 11, 12, gan wrthladd
 “ profedigaethau’r-byd, y cnawd, a’r Cythrael, a mar-
 “ weiddio’n trachwantau drwg Col. 3. 5 ; a llunio’n
 “ bucheddau wrth batrwm Crist ein Prynnwr, yr hwn
 “ a gerddodd o amgylch gan wneuthur *daioni*, Actau,
 “ 10. 38. Jo. 13. 15 ; 1 Petr. 2. 21,— a hynny yn
 “ egniol ag yn ffyddlon, *beth bynnag a wnelo eraill.*

“ Dyfal-arferu holl *foddion gras*, i. e. y moddion
 “ trwy ba rai y mae ini ddisgwyl ag ymorawl am *ras*
 “ Duw (er cael o honom *allu* a chymmorth oddiuchod er
 “ mwyn Crist, i fod yn wir Gristianogion bucheddol,
 “ ag yn *ffrwythlon* ymhob gweithredoedd da, Jago 1.
 “ 17. 2 Cor. 3. 5. Jo. 3. 27 ; ag 15. 5.) fcf Hunan-
 “ ymholiad, Dirwest, Darllenniad a Gwrandawriad y
 “ *Gair*, a Myfyrdod yn yr unrhyw, Ymddiddanion cre-
 “ fyddol

“ fyddol, Gweddio a Chymmuno ; gan gynnal aml
 “ goffa ddiolchgar am ddioddefaint Crist trosom, yn y
 “ *Cymmun* bengideg, i Cor. 11. 26. Luc. 22. 19. yr
 “ hwn a ordeiniodd ef ei hun er anraethol leshaad i bob
 “ Credadyn ediferiol fydd yn glynw wrth ysprydol undeb
 “ a Chymdeithas ei Gorph. sef ei lan *Eglwys* ef, Ephes.
 “ 5. 30. Col. 2. 19. Gal. 2. 20. Joan. 6. 54. Actau,
 “ 2. 42. a dibaid-alw am rad Duw ar waith ein hiech-
 “ edwriath, sef am gymmorth ei lan Yspryd i'n hadgen-
 “ hedlu a'n cryfhau fwyfwy i gyflawni'n dyledfwydd,—
 “ i ymgadw rhag y drwg,— i drechu pob gelyn-enaidd,
 “ ag i gynnyddu beunydd ymhob duwioldeb a daioni hyd
 “ ddiwedd ein hoes, i Thef. 5. 17. 2 Cor. 12. 9.
 “ Hebr. 4. 16. Ephes. 3. 20.

(“ Ond rhag twylllo o neb ei enaid trwy roi gormod
 “ pwys ar yr wyth *Moddion Gras* a henwyd uchod, ag
 “ ynfyd-ffansio mai y nhw ywr *cwbl* fydd raid iddo wrth-
 “ ynt oi ran ef i gadw ei enaid ; Cofia nad yw'r *moddion*
 “ hynny, er mor llesol a llwyr-anhepcor ydynt, ond
 “ megis llaw-forwynnion Crefydd,—ag mai eu bwriad
 “ au deunydd yw ein rhoi ni mewn *gallu* a pharodrwydd
 “ i ateb *Dibenion* yr unrhyw, y rhai, yw buchedd dda
 “ a phob daioni gweithredol : Felly oni bydd i'th ymarfer
 “ o *foddion Gras* dy wneud yn fwyfwy ffrwythlon
 “ mewn cymmwynafgarwch gostyngeddwrdd a chariad
 “ a phob rhinwedd dda, y rhai yw *ffrwyth* yr Yspryd,
 “ Gal. 5. 22. Ephes. 5. 9.—nid wyt fyth amgen na'r
 “ gwas anfuddiol, Matt. 25. 30. a rhagrithiwr anf-
 “ frwythlon annedwyddd, Hebr. 6. 7, 8. 2 Tim. 2.
 “ 14. Col. 1. 10. Yn unig er mwyn *dibennion* Cre-
 “ fydd yr ordeiniwyd y *Moddion Gras* ; Felly ni thal ag
 “ ni thyccia y *naill* unrhyw ddim heb y llall : Matt. 23.
 “ 23, rhan olaf. Jago 1. 22. Joan. 13. 17. Matt.
 “ 5. 20.)

“ Addoli a moliannu Duw yn ddyfal-barhâus (ag annog
 “ pawb eraill i wneud felly hefyd, yn enwedig ein teil-
 “ uoedd ein hunain) cystal yn y dirgel ag ar gyhoedd, ar
 “ lêd a chartref ; a pharchu pob peth a gyslegrwyd iw
 “ anrhydedd a'i addoliant ef, sef ei *ddydd*, Exod. 20. 8.
 “ —ei *Air*, Psal. 138. 2. a Psal. 119. 72,— ei *Deml*,
 “ Levit. 19. 30,— ei *Weinidogion*, i Thef. 5. 12, 13,
 “ — ei

“ — ei *Sacramentau* ai ordinhadau oll, 1 Petr, 3. 15.
 “ Pennod 4. 11. a sancteiddio ei sabboth ef o ben bwy-
 “ gilydd trwy bob gweithredoedd da, gan dreulio cyfran
 “ helaeth o hono hwyr a boreu yn yr *Eglwys* gida'r
 “ gynulleidfa Gristianogol, Hebr. 10. 25. Deutor.
 “ 12. 5, 7, 8. Pennod 31. 11, 12, 13. Nehem. 13.
 “ 11. Matt. 18. 20.

“ Ag ynghyflawniad hyn oll hyd eithaf ein gallu trwy
 “ gynnorthwy y nefol ras, rhoi ein hyder ar drugaredd
 “ Dduw trwy Grift am bob rhad a bendith ag am fad-
 “ deuant o'n pechodau ar ammodau'r *Efyngyl*, y rhai
 “ yw *gwir Fydd*, *Edifeirwch calon*, a *Newydddeb*
 “ *buchedd*; gan fyw a marw mewn crediniaeth a gobaith
 “ da o gymmod a thrugaredd,— o adgyfodiad llawen a
 “ thragywyddol iechydwrïaeth, *nid* o ran dim teilyngdod
 “ o'r eiddom ein *hunain* Luc. 17. 10. ond yn unig trwy
 “ fod o honom yn aelodau bywiol cyfammodawwl o
 “ Gorph *Eglwys* Crist. 1 Cor. 12. 27. Gal. 2. 20.
 “ Ephes. 5. 30. Col. 2. 19. sef. trwy, ag er mwyn
 “ anraethol haeddiant ag effeithiol gyfryngiad y *Mab*
 “ *rhâd*, ein hunig Brynnwr a'n Dadleuwr bendigedig
 “ Jesu Grift, 1 Petr, 1. 19. 1 Tim. 2. 5. Actau.
 “ 4. 12.

Pwy bynnag a wy'r ag a grêd gymmaint a *hyn*, *nid*
 hawdd iddo fod yn ddiwybod mewn dim gwirionedd syl-
 faenol ar fydd yn perthyn i iechydwrïaeth dyn; *Ychydig*
wybodaeth iachusol a â ymhell gida chalon onest fyfyrïol
 oftyngedig trwy rad Duw ar hynny,— a thrwy na bo
 modd ir dyn gael yn rhagor heb y *pechod* dirfawr o droi
 yn *Schismatic*, ag y bo iddo wneud cydwybod o *gyflawni*
 yr hyn oll a w'yr eufus,— a wefnith trwy drugaredd
 Dduw yn Grhifst i gadw ei enaid a'i ddwyn i iechyd-
 wrïaeth, 1 Cor. 8. 1, 11. 1 Cor. 2. 2.

Siccr yw mai *bwriad* Duw (yr hwn y mai ei ddoethi-
 neb ai ddaioni yn anfeidrol) yn trefnu ini ddedwyddol
 feddiant oi Sanctaidd *Air*, yw,— *nid* ein dyryfu a 'n
 dottio,— *nid* magu cwestiwnau dyfnion diles a dadleuaeth
 gonfetus anniben ag amheuon dyrys anghyflurol ag ang-
 hariad ymrafaelgar,— ond yn y gwrthwyneb, in llenwi a
 goffyngeddrwydd a chariad brawdol ag undeb ysprydol a
 phob

phob rhinwedd dda,—ag fel y byddai ini (trwy ddal ar y pethau *eglwys* a *rheith*af yn y Bibl, Deutor. 29. 29, yn oftyngedig ag yn ddi-ragfarn) gael ein goleuo a'n diddanu a'n hyfforddio ynghyflawniad ein dyledfwydd, a chyfeirio ein traed i ffordd tangneddef, 1 Tim. 1, 4, 5. 2 Tim. 2. 14, 22, 23. Pennod 3. 16. Titus 3. 9.

A phwy, gan roi ei law ar ei gallon, a feiddia wadu nas *dichon* pob dyn bedyddiol (*os myn*) gwbl-atteb dibennion Crefydd Grift, a *gwybod* a *chyflawni* yr hyn oll a grybwyllwyd uchod, er iechyd iw enaid (beth bynag a wnelo eraill) ynghymmunde**b** *Eglwys Loegr*; yr hon yw gogoniant y Gwledydd *Protestanaidd* trwy Gred i gyd, ag nid oes ei phurach y dydd heddyw ar y ddaear,—yr hon fydd wedi ei sylfaenu a'i hadeiladu yn *gwbl* ar yr Yfscrythyr lân,—ag nid yw yn gofyn gan neb oi haelodau *ddim* megis ammod o *gymmundeb* ag iechydwriaeth, ond yn *unig* bod iddynt gredu a gwneud yn ol *gair Duw*; ag a fydd yn hynny cystadl ai disgyblaeth a chyfansoddiad y *Lyfr Gweddi gyffredin* a'r 39 erthyglau Crefydd, yn cwbl-atteb i batrwm y *prif* Eglwys Griftianogol.

Pa mor anefcusodol gan hynny ydyw ei Gelynnion hi gan y *Schismaticiaid*, (wrth ba enw bynnag y galwant eu hunain,) y rhai fydd nid yn unig wedi neidio yn ôl oddiwrthi eu *hunain* fel bwa twyllodrus eithr hefyd yn ynfydu cymhelled a ffansio a thaeru mai *da* y gwnant wrth fod mor dra phryffur ar waith yn ei gwanhâu ai difenwi ai difrodi ar hyd y wlad, gan ein cyfrif *ni* oll fydd oi chymmunde**b** hi yn llywr-anghyminwys gymmaint ag i dd'weud ein *Pader*, ie ddim amgen na deillion a cholledig: Nawdd Duw rhag eu digywilydddra aù rhyfyg echryslon aù gwall cariad Christianogol: Dyna'r bobl y fydd tan *rith* duwioldeb a zêl (ond nid yn ol gwybodaeth) a thrwy eiriau chwyddedig, a chroes-ymgroes reffymmiadau, a gwag ymfroft Pharisaidd ou' doniau aù pregethiad aù goleuni aù sancteiddrwydd eu *hunain*, a thrwm-farnu a diystyru pawb arall, a thrwy *gam-esponiad* o ddyfnderoedd yr Yfscrythyr lân, a thrwy aneirif efcusion gorwag a dichellion ystrywddrwg a chelwyddau noethion dig'wilydd,—yn aflonyddu a dyrysu meddyliau pobl onest yn erchyll iawn,—gan wneud eu heithaf (fel
y

y rheini yn Matt. 23. 15,) i wyrdroi pob dyn llyg anwadal a gwageddos diwybod oddiwrth gymmundeib yr *Eglwys uniawn-gred*, er cryfhâu eu plaid eu hunain,—ag yn llenwi'r cwrr yma o Grêd a throfeudd ag anffyddlondeb cywilyddus, a chyfarfodydd anghyfreithlon nos a dydd (a elwir *Conventicles* gan' y Gyfraith), a chonseit a balchder ysprydol ag anfoelgarwch ag ymraffaelion dadleugar anghariadus a cham-hyder rhyfygus, ag anghydfod ag anufuddod, i'r llywodraeth ddinafaidd ag Eglwyfig, ag afreolaeth ag anrhefn hyll ddi-escus,—ag ar air, a'r pechod tramawr o *Schism* noeth, sef yw hynny *ymrwygiad* o undeb Corph Eglwys Crist ag ymddattodiad o'r cwlwm *tangeddef* a'r *Cariad* perffaith, fydd i uno holl Grifftianogion y byd, Joan 17. 11, 21, 22, 23. E. phes. 4. 2—7. Rhuf. 12. 4, 5. 1 Petr. 3. 8. ag yn enwedig. 1 Cor. 12. 25. A chwedi'r cwbl, yr holl ddiolch a gâ yr Penswyddogion ag amryw Eglwyswyr ganddynt am eu cynmieryd trwy dêg, a pheidio au cospi yn ol y Gyfraith, yw taeru arnynt ar gelwydd eu bod nhwythau yn tueddu at yr un blaid wyrog a throfaus,—pan nad y'nt ond canlyn cyngor yr Apostol, 2 Tim 2. 25, 26. Ai nid da y geill ein Mam ysprydol gan Eglwys Loegr achwyn yn doft ar, y Methodistaidd ? gan ddywedyd, “Me-gais a meithrinais feibion, a gwrthryfelasant i'm herbyn, Esay 1. 2; Ond er amled a blined y cadd hi ei bradychu ai chystuddio erioed rhwng Schismaticiaid a Phapistaidd, y mae yn sefyll fyth er gwaetha'r ddwy-blaid, a thrwy Dduw nis gorchfygir moni byth Matt. 16. 18, ag 28. 20.

Fe gâdd gwrthddadleuon ag escusion gorwag y *Sect newydd* ymma eu hatteb yn ddifai-ddigon drachefn a thrachefn, pe byddid nês ag y tycciei ymresymmu aphobl benffol consetus o'u bâth: Ond nid oes dim diben ar ddadleu ag ymdaeru, 'lle byddo dynion cyndyn gwyneb-galed yn rhoi eu bryd au bwriad ar hynny, gan *ymroi* beio a gwrthddywedyd a *mynnu* eu ffordd eu hunain er gwaetha' neb, a *Dewis* grwando ar bobl *werin ddi-ddysc ddi-awdurdod* (sydd yn tywallt Frydiau o Siarad chwithig anghyfflon rhyfygus tan *ddynwarded* Pregethu) o flaen y Gweinidogion *cyfreithlon* a osododd deddfau Duw a Dyn yn Fugeiliaid ag yn olygwyr arnynt,—y rhai a ddygpwyd i fynu (mewn dysc a dawn, drwy y mawr goft a thrafferth)

thrafferth) ou mebyd ir *Offeiriadaeth*, ag a *urddwyd* i'r swydd gyslegredig gan *Efcobion* yr Eglwys, a sy'n cadw lle yr Apostolion yn ol ynol ymhob oes hyd gorph y dydd hwn : Trwy weinidogaeth pa rai gan hynny y mae enwedigol râd a bendith iw disgwyl, Matt. 28. 20. 2 Cor. 5. 19, 20. Joan 10. 1—6. Luc 10. 16. 1 Cor. 4. 1. — Ephes. 4. 11, 12. ag am hynny ydynt i gael parch a chynhaliaeth wrth eu gwaith, 1 Thessal. 5. 12, 13. Rhuf. 15. 27. 1 Cor. 9. 13 ; — ag y mae'r gwaith ou dirmygu (pa faint mwy eu difenwi, au cashâu au melltithio) yn ddirmyg ag yn amharch i Duw a Christ, Luc 10. 16. Gwêl hanes dy ddyled tuag at dy Fugeiliaid Yysprydol gweinidogion yr Eglwys, yn y llyfr rhagorol a elwir *Holl ddyledswydd dyn* o gyfieithiad Mr. Samuel, tu dalen 271—275, 'lle y cei hefyd rybuddion da rhag Schismaticiaid : A Duw a wnel Ffynnu gennit roi hyn oll yn ddwys at dy galon, fel ith ddychweler ir ffordd *wir*, cyn dy wirioni a'th g'ledu gan dwyll Pechod a *Schism*.

Ag am yr anhuedd a'r casineb fydd gan y Methodistiaid tuag at y *Lyfr Gweddi Gyffredin*, mor ddireshwm a di-escus ydynt ! canys y mae'r naill *banner* o hono wedi ei gymmeryd air yn air allan o'r Yscrethyr lân, ag nid oes ynddo gymmaint ag un gair trwyddo yn anghyttunol a'r unrhyw : Ag am y *Gweddiau* oll fydd ynddo, ni cheifiaf ond barn Ungwr di-bartiaeth, onid ydynt yn llawer amgenach a chymhwysach i *Gynulleidfa* Gristianogol nag a geir gan undyn trwy'r byd i gyd ar ei *dafad-leferydd* : Ag y ma'er llyfr godidog hwnnw yn haeddu ein parch a'n cariad ni oll, nid yn unig o herwydd ei *burdeb* a'r *Awdurdod* gyfreithlon trwy ba un y gorchymynwyd ef ini,—ond hefyd o ran y cyfansoddwyd ef gan y Gwyr enwogcaf yn eu hamser am ddyfod a dawn, y rhai ai feliafant ef au *gwaed* drwy erlidigaeth y Frenhines *Mary* : Gwêl y llyfr cymraeg a elwir *Prydfwrthwch Sancteiddrwydd*.

Pwy bynnag o'r Seft newydd yma fydd ganddynt feddwl goneft di-ragfarn a bwriad da a natur rywiogaidd, ag heb eu dallu gan gonseit neu Opiniwn a rhyfyg, na'u gwreiddio mewn Schism, (a gobeithio fod lla-

weroedd o'r fath, fydd yn eu *gwiriondeb* fel Paul cyn ei droedigaeth, yn drygu Eglwys Crist, i Tim. 1. 13,—ag fel rhai o'r sawl a groefhoeliafant ei *Gorph* ef gynt, heb wybod *beth* y maent yn ei wneuthur Luc 23. 34, na pha mor erchyll yw eu rhwyf au hynfydrwydd,) gofynnaf iddynt y cwestiwnau canlynol : Ag os rhôn' atebion ystyriol yn eu cylch iw *cydwyboda*u eu hunain, nid wyf yn ammeu nas gwna hynny trwy ras Duw derfynu'r ymrafael, a'u dattroi at eu *cariad cyntaf* (Datcudd. 2. 4.) sef Eglwys *Loegr*, y bedyddiwyd hwynt yn aelodau o honi.

1. A fedrwch chwi brofi fod *bai* yn y byd ar *Athrawiaeth* yr Eglwys sefydledig ?

2. A oeddych chwi, *cyn* neillduo ag ymwahanu oddiwrthi, yn gwneud y *deunydd* goreu o'r goleuni a'r adeiladaeth a oedd iw cael yn ei chymmundeb hi, ag yn *cyflawni* 'r hyn a *wydddech* o'ch dylêd tuag at Dduw a dyn, er *lleied* yscatfydd oedd hynny? neu ar air, a oeddych chwi yn gwneud y goreu o'r *ben* ffordd union, cyn troi at groes-ffyrdd ag anwadalu ag ymorawl am lwybr newydd i'r nef ?

3. A fedrwch chwi wadu nas *dichon* dyn fod yn-wir-dduwiol a da (ie cyn ddâed a duwioled ag y bo bosibl i neb ar y ddaear fod, a hynny heb na chyingor na chwmni Pen-grwn, (ag felly yn *gadwedig* yn ei chymmundeb *hi*, os *myn*, beth bynnag a wnelo eraill ?

4. Ai nis gall yr athrawon crwydraidd dichellgar fydd gennych yr awron, *Ynghyscod* dwfing neu ddau o gyng-horion *cywir a da*, wthio ymbell un *drwg* yn lledraddaidd,—a gwneud mwy o niwed i'ch eneidau a'r *u* hwnnw nag o les a'r lleill i gyd ?

5. A ydych chwi yn *Siwr* (ag a fedrwch chwi brofi hynny) *nad* yw eich Athrawon newydd yn siarad yn aml ar *amcan*,—sef yn *cam-ddeall*, yn *traws-wyro* ag yn *cam-gyfaddasu* pob llyfr da a d'rawont wrtho ag yn enwedig yr Ysgrhythr Lân mewn llawer peth (o *eisieu* dysc a gwybodaeth o natur *dull*-ymadroddion ag

o amrafael arwyddocaad yr un geiriau ag o iaith *ddech-reuol* y Testament newydd sef yr iaith *Roeg*, neu o eifieu ystyried ol a blaen ag *ergyd* y Bennod, a chystadlu'r naill fan a'r llall 1 Cor. 2. 13, a deall cyflondeb y ffydd,) ag wrth hynny yn gwneud anferthol *gam* goleu a gair Duw ag a'ch eneidiau chwi oll, fydd mor ffôl a rhoi clust a chrêd iw hathrawiaeth?

6. Ai nid oes achos da i chwi *amneu* ag *ofni* hynny, pan wyddoch (ag y gwyr y byd hefyd) mai'r pethau *dyfnaf* ag anhawfaf iw deall fydd hoffa' ganddynt eu trin a chymmeryd *arnynt* eu hagoryd, gan ruthro i'r pethau nis gwyddant.—ag yn enwedig os dwyf-ystyriwch y geiriau eglur ymma 2 Petr 3. 16, 17. (a gwae chwi onid ystyriwch hwynt, er rhybudd i'ch eneidiau) “*Yn y rhai* (sef Epistolau St. Paul) *y mae rhyw bethau ANNAWDD eu deall, y rhai y mae'r ANNYSCEDIG a'r ANWASTAD yn eu GYWYRDROI megis y Serythrau ERAILL iw DINISTR euhunain: Chwychwi gan hynny anwylid, gan wybod y pethau hyn o'r blaen, ymgedwch rhag eich arwain ymmaith trwy amryfusedd yr annuwiol, a chwympo o honoch oddiwrth eich siccrwydd eich hunain?*”

7. A ddarfu i chwi erioed na holi nag ystyried pa mor hyll ag echryslon o bechod yw *Schism*, — ei fod yn llwyr-wrthwynebu 'r ddau bwngc yma o *Gredo* 'r Apostolion, sef *Yr Eglwys lan Catholic, Cymmun y Sainet*, — a bod e' ffrwythau ef gan ymrysonau ag ymbleidw cyn benned pechodau a godineb meddwdod a llofruddiaeth, — a bod y neb a fôn euog o'r naill mor *gnawdol* a chyn belled oddiwrth yspryd *Crist* (er amheued gennych hynny) a'r sawl a weithredo'r lleill, Gal. 5. 19, 20, 21. 1 Cor. 3. 3, 4. Judas 19. — Ag er y byddech yn feddiannol o'r holl oleuni a'r sancteiddrwydd a'r Ysprydoliaeth yr *ymhonnwch* eu bod gennych, etto gwnae *un* pechod gwirfodd rhyfygus (megis *Schism*, gwall gostyngedeiddrwydd neu farn *anghariadus* a'r cyffelyb) ddiwyno a diddymmu eich daioni a'ch rhinweddau i gyd, a dirfawr-beryglu eich eneidiau, Jago 2. 10. 1 Cor. 13. 1, 2, 3. Pennod 5, 6. 1 Petr. 5. 5?

8. Ai nid yw synn edrychiad gwynebdrift y Metho-
distiaid a'u (hocheneidiau gwaftadol a'u cri a'u hoernad
ar *GYHOEDD*, yn enwedig wrth weddio a phregethu,
(heblaw eu gwneud nhw eu hunain yn anghynnes iawn,
a dwyn *anair* ar y newydd *da* o *lawenydd* mawr a ddy-
godd Crist gidag ef ir byd Luc 2. 10.) yn sawrio yn
gryf o'r hên Surdoes gan *RAGRITH* wag-ogoneddgar,
ag yn bethau gwaharddedig wrth air Duw, Matt. 6.
1--9, 16, 17, 18. Luc 12. 1 ?

9. Ai nid yw eich athrawon chwi yn euog o ryw
beth pur-debyg i bechod *Corah Dathan* ag *Abiram*, wrth
ruthro i'r Offeiriadaeth a threisio swydd yr Eglwyswyr,
heb na'u gwahodd na'u hanfon na'u hurddo gan neb rhyw
Awdurdod Gyfreithlon : Canys er mai dyled Pawb yw
eu cyngori a'u ceryddu a'u hadeiladu eu gilydd mewn
modd weddus oftyngedig, etto siccr yw nad rhydd i neb
bregethu nag administrio 'r Sacramentau na gweini mewn
modd awdurdodol yn y *Gynnulleidfa*, ond yn unig y
Gweinidogion Cyfreithlon *Urddedig*,---*braint* pa rai yw
cynnyg gollyngod a chymmod i bechaduriaid edifeiriol
yn enw Duw a Chrifft, 2 Cor. 5. 20. Pa fodd gan hyn-
ny y meiddiwch ddirmygu y Gennad *lesgaf* o'r fath *yma*,
a pha beth a dâl Gweinidogaeth neb arall ? "*Nid yw neb*
"*yn cymmeryd yr anrhydedd hwn iddo ei hun, ond yr*
"*hwn a alwyd gan Duw, megis Aaron*, Hebr. 5. 4. (â
"*gwêl Deutor. 10. 8, Numeri 16. 40.--- Eclus 7. 29.*
"*Actâu ; ag yn enwedig 1 Cor. 4. 1. Pa fodd y prege-*
thant, onis danfonir hwynt, Rhuf. 10. 15. "*Gwe-*
fusau'r OFFEIRIAD a gadwant wybodaeth, a'r gy-
fraith a geisiant oi enau ef, o herwydd CENNAD
ARGLWYDD y lluoedd yw EFE, Malachi 2. 7, *Ai*
Athrawon pawb, 1 Cor. 12. 29.

10. Pa well enw na *gau Brophwydi* a haedda eich
Athrawon chwi, nid yn unig am eu gwaith yn bod mor
ddrwgdybus a rhodrefgar,--- yn ymlusco i deiau ag yn eu
didoli eu hunain, 2 Theff. 3. 11. 2 Tim. 3. 6. Judas
19.--- yn gwahardd i bobl arferu enw y Duw bendige-
dig wrth fendithio eu Plant neu alw am *Rad* ar dda neu
waith eu Cym'dogion,---yn cashâu a difenwi'r Eglwys,---
yn

yn llithio' rbohl i Schifm noeth, ag er hynny yn eu gwrantu nhw yn dda a chadwedig,— yn eu mawrhâu eu hunain (2 Cor, 10. 12.) ag yn trwm-farnu eraill,— a'r cyfryw arwyddion drwg,— ond hefyd am daeru fod yr Ysryd yn *barodol* ganddynt ar bob achos, sef eu bod nhw yn cael eu hyspyrdoli megis yn yr *un* modd rhyfedd enwedigol a'r Apostolion gynt gan yr Ysryd Glan,— ag (o'ch or gabledd!) mai *efe* yw awdwr eu meddyliau pendronus au geiriau gwyrngam hwynt oll,— ag am hynny nad rhaid iddynt hwy wrth *ddynol* 'scholheigŷtod:— Ond gan nad oes ganddynt ddim iw *ddangos* am wirionedd y peth ond eu gair eu *hunain*, ag nas medrant ei *brofi* drwy *wrthiau* a rhyfeddodau gweledig fel y *gwir* Brophwydi oll a'r Apostolion gynt,— nid oes modd yn y byd iw cyfrif amgen na *gau* Brophwydi *celwyddog*: Dyna farn Cristianogion ymhob oes ynghylch y cyfryw a'r enw a roir iddynt yw *Enthusiasts*? Gwêl 2 Thess. 2. 11. Ezech. 13. 3—10: 2 Tim. 3. 13. A chan y tybir mai *confeit* neu Opiniwn yw'r hyn sy'n eich dallu ac'h chwyddo fwyaf, deliwch fulw yn rhôdd ar Diar. 26. 12. Rhuf. 11. 25. Pennod 12. 16. Esay 5. 20, 21; ag 65. 5. Rhuf. 1. 22. 2 Tim. 3. 7.

11. Ai nid yw y fawl oll fydd yn dilyn ag yn diarhebu y *gau* Athrawon hyn, yn eu cefnogi yn eu gwaith, (canys pe baent oll yn eu *gadael*, darfyddei am y Schifm ar unwaith,) ag wrth hynny yn eu gwneud eu hunain yn gyfrannogion o'u holl Bechod hwynt,— yn eu rhedeg eu hunain i brofedigaeth a magl, ag felly yn temptio Duw,— “ yn pentyrru iddynt *athrawon yn ol eu chwantiau eu hunain, gan fod eu clustiau yn merwino*, 2 Tim. 4. 3,— yn euog o bechod *Jeroboam* yn gwneud gwehilion y bobl yn *Offeiriad*,— ag yn eu dangos eu hunain yn ddi-ffydd ag yn anwadal erchyll, gan y medrodd cyn *waelod* Twyllwyr (y rhai nis ymddiredai neb pwylllog iw bath am ei dda byd, chwaethach am ei grefydd ai enaid) eu ffoli a'u gwyrddroi oddiwrth yr Eglwys iawn-gred? Deliwch ddyfal fulw ar 2 Tim. 3. 6, 7, 8, 9. Judas 18—21. Ephes. 4. 14. Rhuf. 16. 18.

12. Ai nid digywilyddra noeth, [a'r hyn fydd yn arwain pobl yn ddiball i un or ddau eithaf dinistriol yma, sef

sef naill ai i *ANOBAITH* neu i *GAM-HYDER* ddifraw ryfygu,) yw ir Schismaticiaid yma daeru fod y neb fydd heb fod ganddo yr awron ymlaen llaw lawn *Siccrwydd* di-amheus diball oi adgenhedliad ai iechydwriaeth ei hun, mewn cyflwr *colledig*,— a bod ganddynt *hwy* y cyfryw *Siccrwydd*,— pan na offiodd St. Paul ddweud dim or fath beth am dano ei hun, fel y gwelwch wrth Phil. 3. 12, 13, 14, (o leiaf hyd onid oedd ar gael ei ferthyru) ag ni roes na chennad nag escus i neb arall ryfygu d'weud y fath beth,— gan erchi ini oll “*weithio allan ein hiechydwriaeth trwy ofn a dychryn* Phil. 2, 12 : Heblaw hynny y mae'r cyfryw *Siccrwydd* yn llwyr-anghyttunol a natur ffydd a gobaith a gwiliadwri a gweddi Gristianogol (Hebr. 11. 1. Rhuf. 8. 24 ; ag 11. 20. Marc 13. 37 : 1 Cor. 10. 12. Rhuf. 10. 1,) ag a stat a *Brawf* neu drcial, sef a'n cyflwr *milwrus* yma ar y ddaear ?

13. A oes pennach pechod nag i ddyn ei gyfrif ei hun yn gwbl-berffaith eufus ag yn llwyr ddi-bechod, Diar. 20. 9 : 1 Joan 1. 8, 10 ? ag oni ddengus Datc. 3. 17. a dammeg y Pharisee a'r Publican yn y Deml (Luc 18) fod hunan-gyfiawnhaad a balchder ysprydol, ag i bobl gleimio'r holl oleuni a'r Sancteiddrwydd iw plaid eu *bunain*, a barnu a diyftryu eraill er mor bechadurus a diwybod y bônt,— yn bechodau atcas dinistriol i enaid dyn, ag yn union wrthwyneb ir ddwy brif rinwedd Gristianogol, sef *Gofstyngieddrwydd* a *Chariad* perffaith ? Rhuf. 10. 2, 3 ; ag hefyd Pennod 12. 10. Phil. 2. 3 ; 1 Cor. 13. 4. Matt. 5. 20.

14. Beth fy'n darfod i chwi a'r *Adeiladau Eglwysawl* ag yn eich gwneud mor ddrwg eich moes a'ch araith tuag attynt ? ai nid oes parch yn ddyledus iddynt er mwyn yr Arglwydd Dduw a'i piau, ag fy'n cael ei foli a'i addoli ar gyhoedd ynddynt, Levit. 19. 30 ? ag onid y'nt o leiaf yn llawer- *addasach* lleoedd i Gristianogion gyd-ymgynnull ynddynt er dibennion Crefydd, na'ch *teiau* chwi neu 'scubor neu fol clawdd : Dymma fel y gofyn St. Paul 1 Cor. 11. 22, “*Ai dirmygu yr ydych chwi EGLWYS Dduw ?* A siccr yw y deallir wrth y gair *Eglwys* yn y Testament newydd nid yn unig y *Gynulleidfa* Gristianogol, eithr hefyd yr *adeiladau cyffegredig* i'r cyfryw ymgynnull

gynnull ynddynt ar achosion crefyddol, fel yr eglur-welir wrth 1 Cor. 14. 33, 34. Pennod 11. 18, 22.— Yn awr ystyriwch Ps. 26. 8. Ps. 84. 1, 10. Ps. 122. 1; a chywilyddiwch wrth ganfod mor erchyll y dirywiasoch oddiwrth battwrn y Gwr yn ol calon Duw.

15. Pa beth yw dy dyb di o Grefydd a chyflwr dy Rien i a'th *Henafiaid* Protestanaidd gynt? A feiddi ddywedyd mai *deillion* a *cholledig* oeddynt oll, ag nas medrei *neb* iawn-agoryd y Gair, na deall yr yscrythyr lân, na dyfod o hyd i'r *wir* Grefydd er iechyd i'r enaid, tan y dydd arall pan dorrodd y sect *newydd* yma allan, ag y daeth Athrawon dieithrol crwydraidd di-ddysc i'n plith,—y rhai (er *maint* eu brol ffol a'u dadwrdd ryfygus) nis datcuddiasant ddim *newydd* ini, ond yn unig mai nhw eu hunain yw'r bobl fwya' eu conseit a'u rhyfyg ar a welsom erioed? Duw a warchâo dy enaid rhag y fath dyb anghariadus a barn ehud ryfygus.

16. Dyro dy law ar dy galon a gofyn iddi, ai nid rhyw ysa ddrwg neu ferw ffol a manyldra gwaharddedig a chwant blyfig i glywed newydd-beth neu ddiffyg ffydd, a gwall-ymgroes, neu *opiniwn* coegfalch consetus, neu chwant clod neu fanteision bydol, neu gwmniaeth a *thaerni* dichellwyr hudol-aid, neu feddwl anwadal dau-ddyblyg, neu ryw ymrafael a'r Gweinidog Plwyfol, neu achos a bwriad gw'yr gam or *fath*, a'th hudodd di i droi ar y cyn-taf oddiwrth yr Eglwys, yn fwy na dim arall? Ag ai nid cyndynrwydd escymmyn ag ofn edliwiaeth ag anair dynol yw'r peth mwya' sy'n dy rwyfstro rhag troi yn dy *ôl*,—er y gwelaist, ag y clywaist ondodid ganwaith er pan ddechreuaiſt ymgyfeillachu a'r *Pennau Crynnion*, ddigon i beri iti ffino a diflasu arnynt?

17. Ai nid Ffalsdra brwnt cywilyddus yw i ddyn fod yn *ddau-wynebog*, gan gloffi rhwng dau feddwl sef rhwng yr Eglwys a'r Schismaticiaid, ai rannu ei hun rhyngddynt a chyrchu attynt megis bob yn ail? Canys nis dichon y cyfryw un fod yn *gywir* i'r un or ddwy-blaid mwy na gwâs i ddau feistr neu wraig a fae ganddi ddau o wy'r ar unwaith? Matt. 6. 24. Jago 1. 8: 1 Brenh. 18. 21: Ai nid yw y cyfryw *Frodyr gau* yn llawer enbydtach na Gelyuion

Gelynyon noeth, Ps. 55. 12, 13, 14?— Ai nid yw dyn dau-ddyblyb ei feddwl yn debyg i'r gwr llygadtr'ws, sy'n edrych un ffordd ag yn canfod ffordd arall?— Ag onid oes achos da i feddwl fod rhai o'r cyfryw with hirymladd a dau feddwl; wedi dottio o'r diwedd a rhwyfstro, fel nas gwyddant o ba Broffes y maent; na pha beth i feddwl o honynt eu hunain; yr hyn fydd debygol iw llenwi yn y man a meddyliau duon dyrys gwan-obeithiol?

18. Ai nid yw dy waith yn dy wneud dy hun yn euog o'r pechod dirfawr o schism tan *escus* myned yn well dyn, yn debyg i ynfyrwydd y rhai a ddywedant, “ *Gwnawn ddrwg fel y delo daioni, y rhai y mae eu damnedigaeth yn gyfiawn*, Rhuf. 3. 8. Matt. 23. 24.

19. Ai nid rhyw *gymmysc* anrhefnus o gyfeiliornad y Crynwyr neu Gwaceraid a Phresbyteriaid ag Antinomi-ans ag amryw *hên* Schismatciaid o'u bathau, yw'r sect newydd yma?

20. Ai nid yw geiriau ein Jechawdwr yn galw *Ty Dduw* yn *Dy Gwedd* Matt. 21. 13, yn ein dyscu'n ddigonol, nad yw *pregethu* (er dâed a rheitied y bo) o debyg cymmaint pwys a *duwioldeb* Eglwysig?— Ag heblaw hynny, oni ddengus aml brawf erioed (ag yn enwedig helyntion y Deyrnas yma o gylch can mlynedd i'r awron, pan oedd hi yn berwi o Schismau a phleidiau a neirif) mai trwy *Bregethau* gau dichellgar yr ydis yn gwyrddroi'r byd, ag yn gwneud mwya' o ddrwg? a chofia ymhellach mai *cymmwynasgarwch* a *gwneud elusen a daioni i bawb*, yw'r dyledfwyddau *rheitiaf* yn y byd; gan mai wrthynt *hwy* in bernir yn y dydd ofnadwy Matt. 25. 31—46. Gal. 6. 9. Heb. 13. 16. Jo. 4. 34: *Y nhw* a wna ini debygu fwya' i Dduw a Chrif, Matt. 5. 44, 45. Joan 13. 34. Luc. 10. 37;— Ag hebddynt nis gwna *darllen* a *gweddio* ag ymwrthod a'r drwg (er dâed yw hynny) monom byth yn gadwedig yn ol ammodau'r Efengyl, Matt. 7. 21, 22. Jago 1. 22. Joan 13. 17.— Eithr pwy a glywodd sôn fod y *Pengrynniaid* (gida'u holl rith duwioldeb) yn rhagori ar bobl eraill
mewn

mewn cymmwynasgarwch, elufeni cyffredinol a daioni gweithredol? Matt. 23. 23, rhan olaf.

21. Yn ddiweddaf, ai nid oes gormod achos i feddwl fod y *Methodistiaid* o nifer y *Gau* Brophwydi a'r Twyllwyr a'r Bleiddiaid yngwisgoed Defaid, y rhai y mae *Crist* ai Apostolion yn ein rhybuddio cyn amled (ag yn ein rhoi tan ein Siars) iw *gochel*, a gwilled rhag eu hudoliaeth a'u dichellion a'u hanwadalwch? Dal ddyfal fulw ar Matt. 7. 15. Judas 18. 19. 20, 21, ag hefyd 8, 9, 10. 1 Tim. 4. 1, 2: 2 Tim. 3. 1, 5, 6, 7. Titus 1. 10, 11: 2 Petr 3. 3, 17. Coloff. 2. 18, Ephes. 4. 14, &c.

Ni soniais am gant o bethau gwradwyddus a dd'wedir arnoch, gan obeithio nad gwir monynt; ond dywedais a phrofaais ddigon allan o air Duw, i ostegu a pheri cywilydd duwiol i bob dyn *ystyriol* yn eich plith,— ag a allaf bellach gymhwyso geiriau Crist attoch chwi y Schismaticiaid, Joan 5. 39, 45, “*Chwiliwch y 'Scrythyrau, canys ynddynt hwy yr ydych chwi yn MEDDWL cael bywyd*” “*tragwyddol*,— ag wele eu bod hwynt yn eich cyhuddo ag yn tyftiolaethu i'ch erbyn.

Ag er *dæd* tyb a fo gan *rai* ondodid o'r fford *newydd* yma wedi'r cwbl, etto cofiant yr hyn a ddywed Solomon ddoeth, Diar. 14. 12, “*Y mae fford sydd uniawn yn-golwg dyn, ond ei diwedd hi yw ffyrdd* Angeu: Ystyriwch (attolwg i chwi) *hawfed* yw eich twyllo trwy aneirif ddichellion dyn a diafol, ag mai *gau* Brophwydi 'strywddrwyg yw'r mwya' hynod o bawb erioed am y gweddïau hwyaf Marc 12. 40. Matt. 6. 7, a'r ymddangosiad duwiolaf oddiallan a'r geiriau tegcaf gwaftadtaf a'r pregethiad chwyddedigcaf, (oni bae hynny o *Abwyd i guddio'r bach*, ni byddei bosibl iddynt ddal cynnifer ag ef;) ond er tebygced y byddei eu hedrychiad i Angelion y Goleuni, etto er hyn i gyd, nid ydynt hwy ddim amgen na Thwyllwyr drwg,—fel y gwelwch wrth 2 Cor. 11. 13, 14, 15, “*Y cyfryw gau Brophwydi sydd weithwyr twyll-*” “*odrus, wedi ymrithio yn Apostolion i Grist; ag nid rhy-*” “*fedd, canys y mae Satan yntef yn ymrithio yn Angel y*” “*Goleuni; Gan hynny nid mawr yw er ymrithio ei weini-*” “*digion ef fel Gweinidogion cyfiawnder, y rhai y bydd eu*” “*diwedd yn ol eu gweithredoedd*,—Matt. 23. 25, 26, 27, 28.

Nid wyf mewn gwirionedd yn chwennych i'r Schismaticiaid na cham nag amharch na niwed yn y byd, ond y lles a'r daioni bwygilydd ; am hynny na farnant monwyf am eu galw yn *Fethodistiaid* ag yn *Bennau Crynion* ; canys yn wir nis gwn i ddim enw arall yr *Adwae-nir* hwynt wrtho : ag nid o ran dim arall ond y gwir *angenrhaid* ag er cariad ar eu heneidiau cyfeiliornus, yr wyf yn traethu y caswir iachus wrthynt, ag yn eu ceryddu mor llym, yn ol cyngor St. Paul Titus 1. 13. Pennod 2. 15 : 2 Cor. 13. 10.

Nis gwiw iddynt edliw i ni fod bucheddau cynnifer o wyr llyg a llen yn ein plith, yn ddifraw ag yn ddrwg ; canys er gwiried y bo hynny yfywaeth, etto y mae ein *Crefydd* yn *burlan* ddilwgr ag Athrawiaeth ein Heglwyys yn gwbl—*iachus* fyth, er iechyd i bob enaid a ymgais o ddifrif ag ammodau iechydwriaeth : A chan mai yn unig trwy air a gras Duw ai effeithiol fendith ar ei ordinhadau ei hun (a arferer drwy *ffydd*) ag ar y weinidogaeth gyfreithlon (sef Gweinidogeth y *Cymmod*, a ymddiriedwyd i'r Eglwyswyr, 2 Cor. 5. 18, 19. 2 Tim. 3. 14.) a thrwy barhâu ynghymmundeb yr Eglwys uniawn-gred, y mae i'r gwir Gristion ddisgwyl iechydwriaeth a diddanwch er mwyn Crist,— ag nid mewn dim ffordd arall (fel y profais eufus)— nid anhaws i ti brifio yn dda a chadwedig, er cynddrwg y bo eraill.

Mewn perthynas i'th wrthddywedriad o achos pechodau rhai o'r *Eglwyswyr*, yscatfydd *nad* gwir a glywaist yn eu cylch (1 Tim. 5. 19.),— eithr os ê, gwêl yr hyn a ddywed *Crist* am gyfreithlon weinidogaeth y dihirwyr gan y *Scrifennyddion* a'r *Pharisæaid*, Matt. 23. 2, 3. *Yngha-*
“ dair Moses yr eistedd yr Scrifennyddion a'r Phari-
“ ſæaid : Yr hyn oll gan hynny a ddywedant wrthych am
“ eu cadw, cedwch a gwnewch ; eithr ar ol eu gwei-
“ thredoedd na wnewch, canys dywedant ag nis gwnant ;
 a dal enwedigol fulw ar y geiriau, gan nas gall dim fod mwy at y pwrpas presennol : Ag ni ymwahanodd ein Jachawdwr na'i Apostolion oddiwrth eu Teml a'u Synagogau i'u Cymmundeb *nhw*, (er cynddrwg Pobl oeddynt) Joan 18. 20. Actau 3. 1. Pennod 18. 4, hyd oni lwyr-sefydlwyd y Grefydd *Gristianogol* yn lle *Cyfraith Moses* ;

Moses : Cofia fod Judas *Fradwr* yn Bregethwr, Mare 6. 7, 12. Ag yn un o ddeuddeg Apostol Crist : Gwel y 26 o Erthyglau Crefydd ag hefyd 1 Cor. 3. 5, 7.

Ag am Bechodau neb or *Gynulleidfa*, ein dyled ni oll yn ddiammeu yw gwneud ein heithaf bob sut iw Gwellhau,—ond (fel y profais eufus) nid yw hynny na rheswm nag escus yn y byd iti ymrafaelio ag ymadael a'r *Eglwys*, a'th escymmuno dy hun, Cymwys i bawb wellhau eu beiau eu *hunain*, cyn barnu ar eraill ; ie nid rhy'dd ini farnu neb ond nynt ein *hunain* yn unig, gan adael barn pawb *arall* at law Duw, chwiliwr y calonnau, Jago 4. 11, 12 : Y mae Dammeg yr *Efrau* Matt. 13. 24—31. Yn llawn ddigonol i brofi yn ddiwad nad oes dim o'r fath beth a chynulleidfa gyfa o megis *Seintiau* glan di-lwgr iw ddiſgwyl yn y bywyd yma, taered a breuddwydied y Methodistiaid a fynnonnt i'r gwrthwyneb : Ag fel hyn y gweli *nas* dichon Pechodau'r Eglwyswyr na'r Plwyfolion rwystro gwaith dy iechedwriaeth *di*, ond yn unig trwy dy gennad a'th ddiolfalwch drwg a'th wirfodd ddewis dy *hun*,—nag ychwaith escusodi dim ar dy bechod di o Schism yn ymwahanu oddiwrth yr *Eglwys* mwy nag yr escusodid *Bradwriaeth* y Dyn, a fyrthiei allan a'r *Brenin* ag a ymwrthodei a'i lywodraeth ef oblegyd bod cynnifer oi *ddeiliaid* a'i *Swyddogion* yn ddrwg.

Ystyr yr hyn a ddarlennais a'r un bwriad da a meddwl cariadus difrifol ag y scrifennais ef ar dy fedr : Ag os Schismatic wyt, dychwel yn ebrwydd i fynwes yr Eglwys uniawngred, er cariad ar Grist a'th enaid : Ethr o'r tu arall os *diengaisst* rhag dy wyrdroi a'th dwyllo yn yr amfer *enbyd* yma, diolch i Dduw am y cyfryw ffafir yspysol, a dangos o leia' gymmaint zel yn *amddiffyn* yr Eglwys ag a ddengus ei Gelynnion hi gan y Schismaticiaid yn ei difenwi ai drygu,—a dywed yngeiriau'r Letani,
 “ Oddiwrth bob drwg ag anffawd, oddiwrth ystryw a
 “ chyrch y Cythrael, oddiwrth bob ffals ddyſgeidiaeth,
 “ Opiniwn annuwiol a Schism,—Gwared ni,—Arglwydd
 “ daionus.

Felly os Schismaticiaid a'th ddenant, nag ymwrando a'u fwynion hudol ; gwilia rhag y sawl sydd, “ trwy
 “ ymadradd

“ ymadrodd tég a gweniaith yn twyllo calonnau y rhai diddrwg, Rhuf. 16. 18; ag na ymmyr a'r cyfryw rai anwaftad (Diar. 24. 21.) gw'yrog a throfaus, ag na chytuna iw canlyn led-troed er dim, rhag iddynt gael gwall arnat a maglu dy enaid: A phan fo'r Temptiwr yn dy aflonyddu a chwestiwnau dyfnion a gwrthddadlêuon dyrys ag amheuon ag ofnad ynghylch *cyflwr dy Enaid a ffordd y Bywyd*, Cymmer gyngor yr Eglwys a dôs yn ebrwydd at ryw gyfreithlon, “ Weinidog gair Duw, a fyddo pwy-
 “ llus a dyscedig, a datcuddia dy ddolur; er mewn cael
 “ trwy sanctaidd weinidogaeth Gair Duw fawr lles Go-
 “ llyngdod ('lle bo raid) gida *chyngor ag addys*, ysprydol,
 “ tuag at lonyddu dy Gydwybod a'th rhyddhau oddiwrth
 “ bob amheuaeth a phetrusder.

Bydded iti fynych-arferu'r Colect am yr ail ful yn Adfent ynghyd a'r weddi dws yr Eglwysfwr a'r Bobl tua diwedd y Gwafanaeth.

“ Arglwydd, cadw dy Deilu yr *Eglwos* lân gatholic,
 “ ag yn enwedig y rhan buraf o'r unrhyw a sefydlaist yn
 “ y deyrnas *hon*, mewn undeb diogelwch a duwioldeb
 “ gwaftadol, er gwaetha' pob rhuthr a dichell o waith
 “ dy'n a diafol; fel gan gael ei harwain ai llywio gan dy
 “ Yspryd grafusol, y caffo pawb o honom sy'n ein pro-
 “ fffesu a'n galw ein hunain yn Gristianogion, ein tywys
 “ ar hyd ffordd y Gwirionedd, a chynnal y ffydd mewn
 “ undeb Yspryd rhwymyn tangneddef ag uniondeb buch-
 “ edd: Dyro ini y cyfryw ddwys ymsynniad ar werth-
 “ sawrogrwydd ein *Breintiau* crefyddol, ag a wnâ ini
 “ lynu wrth dy *Eglwys* sefydledig yn ddi-dramgwydd
 “ hyd farw, ie a thros farw er ei mwyn,— a datcan ein
 “ fyddlondeb a'n diolchgarwch wrth dduwiol ffrwythlon-
 “ deb a Sancteiddrwydd ein buchedau: Teilyngu o honot
 “ ddwyn i'r ffordd wir bawb ar a aeth ar gyfeiliorn ag
 “ a dwyllwyd,— fel y byddom oll yn gydaelodau anwyl
 “ o'r un Corph Ysprydol, heb ddim ymryson rhyngom
 “ mwyach, ond yn unig am y mwya' ei oftyngeiddrwydd
 “ a'i gariad a'i ddaioni ymhob modd, ag yn *un* gorlan
 “ tan yr *un* Bugail bendidedig, Jesu Crist. Amen.

24 DE 67

F I N I S.

